

KANALSKA DOLINA ▶ Lepote doline, kjer živijo štirje narodi

Speča lepotica

Na edini točki, kjer se stikajo tri največje evropske jezikovne skupine, leži Kanalska dolina. Nekoč povsem slovenska, danes pa štirijezična, postaja vse bolj priljubljeni cilj turistov - izletnikov, planincev, smučarjev in romarjev.

Kanalska dolina je bila v času Avstroogrske del dežele Koroške. Leta 1918, po koncu prve svetovne vojne, jo je zasedla italijanska vojska, leta 1943 nemška, 1945 za nekaj tednov jugoslovanska in angloameriška, leta 1947 pa spet italijanska. Menjava štirih vojsk v manj kot 30 letih je samo delen prikaz burne zgodovine doline, katere prebivalci so danes Slovenci, Nemci, Italijani in Furlani.

V dolini so se Slovenci naselili že konec šestega stoletja, v naslednjih stoletjih pa so se jim pod 700-letno oblastjo bamberskih škofov pridružili Nemci in Furlani, v

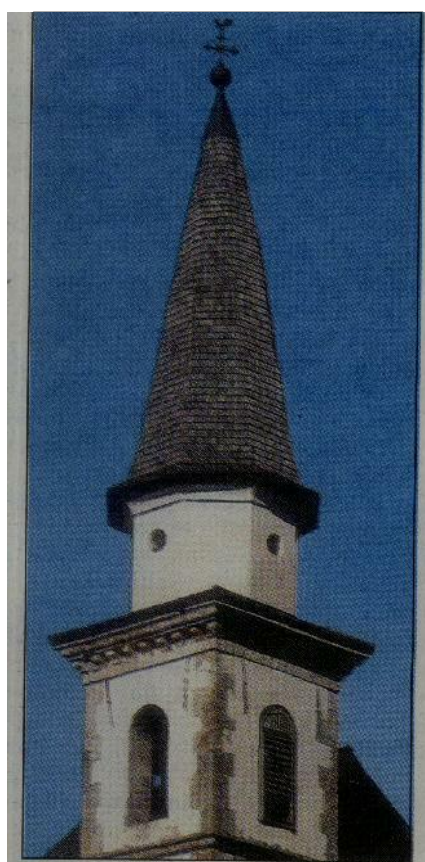
prejšnjem stoletju pa še Italijani.

Narodnostno strukturo je težko ugotoviti, ugotavlja **Rafko Dolhar**, avtor nove dvojezične fotomonografije Kanalska dolina, ki jo je izdala Družina: "Pri ugotavljanju narodne pripadnosti bi se moralo

uprašanje glasiti: Katere jezike znate govoriti? Kajti eno je gotovo: Slovenci so trijezični, ker govorijo slovensko, nemško in italijansko (deloma tudi furlansko). Nemci so dvojezični, ker poleg nemščine poznajo tudi ita-

*lijansčino. Le Italijani ali Furlani so enojezični ali pa dvojezični italijansko-furlanski, odkar furlansčini priznavamo značilnosti jezika." Zelo znan je tudi izrek župnika **Plusa Žankarja**: "Slovenci ste, pa nočete biti, radi bi bili Nemci, pa ne morete biti, ne marate biti Italijani, pa morate biti."*

S temi okoliščinami je povezana tudi tragedija iz leta 1939, ki je slovenstvu v dolini zadala močan udarec. Hitler in Mussolini sta se dogovorila, da bodo Nemci lahko optirali za Tretji rajh. Med skoraj 6000 Nemci, ki so se preselili v

Leseno ostrešje tipičnega zvonika

cerkvah. Slovenski duhovniki so kot некоč čedermaci ostali edini branik materinščine. Šele v zadnjih letih je dobila nekaj prostora tudi v osnovni šoli.

Deželo, stisnjeno med Karnijskimi alpami na severu in Julijskimi na jugu, v knjigi Kanalska dolina ilustrirajo tudi odlične fotografije **Milana Grega** iz Grahovega ob Bači. Ustvarjal jih je več let in iste prizore fotografiral v različnih letnih časih, urah in vremenu.

TINO MAMIĆ

Knjiga Kanalska dolina je zadnja v trilogiji fotomonografij Milana Grega. Začel je z Beneško Slovenijo (1998) in nadaljeval z Rezijo (2001). Knjige - vse je izdala ljubljanska založba Družina - so dvojezične, v italijansčini in slovenščini, in zato odlični pripomoček za izlet v te najbolj oddaljene kotičke zamejstva.

Nemčijo in Avstrijo, je bilo tudi nekaj sto Slovencev.

Po letu 1947 se je slovenščina umaknila iz šol in ostala le še v

Stran / Page: 27

Doseg / Reach: 70000

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 470 cm2

2 / 2

Pustovanje v Kanalski dolini spominja na predkrščanske čase

Nagrobnik strica pesnika Franceta Prešerna s slovenskim napisom

Kanalska dolina je geografsko nenavadna, ker se približno sredi doline, na zahodnem koncu vasi Žabnice, dviga razvodni prelaz, sicer najnižji v Alpskem svetu (813 metrov). Vendar določa odtekanje voda na eni strani proti vzhodu, torej preko Ziljice, Drave, Save in Donave v Črno morje, po drugi strani pa preko Bele in Tilmenta v Jadransko morje. (odlomek iz knjige)